

Jeden svět na školách (projekt společnosti Člověk v tísni)

vzdělávání prostřednictvím dokumentárních filmů a dalších audiovizuálních prostředků

Autor: Karel Strachota

Cílem projektu je prostřednictvím projekcí dokumentárních filmů a dalších audiovizuálních prostředků, následných diskusí, doprovodných publikací a interaktivních metod vychovávat mladé lidi k tolerantní interkulturní komunikaci a vzdělávat je v oblasti ochrany lidských práv. Dokumentární filmy a další audiovizuální materiály mají potenciál obracet pozornost žáků k přemýšlení o hodnotách otevřené, tolerantní a demokratické společnosti a pomoci jim při hledání souvislostí a formování vlastních názorů. Jednotlivé projektové aktivity rozšiřují sociální, kulturní a historické povědomí žáků.

Materiály projektu v současné době využívá více než 2300 českých škol.

Aktivity projektu

Projekt školám nabízí **sady didaktických materiálů**, které jsou určeny k výuce o aktuálních tématech současného světa, k výchově k interkulturní toleranci a k výchově k lidským právům. Základ každé sady tvoří dokumentární filmy či jiné audiovizuální prostředky (např. sociální spoty), které jsou doplněné buď příručkou pro pedagogy (synopse k filmům, otázky & odpovědi, informace o problematice, které se filmy věnují, aktivity a pracovní listy, rady a doporučení k využívání dokumentárních filmů ve výuce), nebo pracovními listy pro žáky. Přehled všech projektových sad viz dále.

Na realizaci i rozvoji projektu se podílí **expertní skupina** tvořená pedagogy, která mj. zajišťuje praktickou využitelnost projektových materiálů ve výuce, ale i asistenci jiným školám, jež s našimi materiály teprve začínají pracovat. V uplynulém roce byla vybraným školám poskytována dlouhodobá podpora při vytváření ŠVP.

Pro pedagogy, kteří využívají projektové materiály, pořádáme **semináře**, na kterých se školí, jak lze pracovat s audiovizuálními prostředky v hodinách a jak je využívat při implementaci školské reformy. Jen za rok 2007 jsme proškolili více než 290 pedagogů. Semináře jsou akreditované MŠMT.

Pro žáky středních škol a vyšších ročníků základních škol vydáváme **časopis Link**, který jim prostřednictvím čtivých reportáží a rozhovorů přináší informace o tématech, kterým se projekt věnuje. Každé číslo je zaměřené na jedno téma, například: Krizové oblasti, Rasismus, Romové, Lidé v pasti, Ženy, Rozvojová spolupráce, Migrace, Příběhy pomoci, Generation Next, Ukradené dětství, Média a chudoba, Média a stereotypy.

Jednou z projektových aktivit, která má výrazný peer-learningový charakter, jsou žákovské **Filmové kluby Jeden svět**, které jsou na 45 středních školách provozovány jako volnočasová aktivita samotných žáků. Ti organizují projekce dokumentárních filmů pro své spolužáky, pedagogy, rodiče a kamarády, ale i pro své vrstevníky ze znevýhodněných skupin. Žáci kromě výběru filmů zajišťují na každou projekci také besedu s hostem, kterou moderují, a případně další doprovodné akce (ochutnávky tradičních jídel, výstavy apod.). Filmové kluby Jeden svět jsou v současné době provozovány i v zahraničí, a to na Slovensku, v Maďarsku a Polsku. Důležitou součástí klubových aktivit jsou pravidelná setkávání jak českých, tak i zahraničních organizátorů.

V roce 2007 proběhl první ročník **Mezinárodní školy dokumentárního filmu**, v současné době je již připravován ročník druhý. Stěžejními aktivitami Mezinárodní školy, která je určena pro organizátory Filmových klubů, jsou workshopy zaměřené na tvorbu krátkých dokumentárních filmů, při kterých žáci získávají řadu dovedností z filmové oblasti – učí se, jak sbírat materiál pro dokumenty, zásady dokumentární tvorby, analýzu

a zpracování filmového materiálu, pracují se zvukem, hudbou a titulky. Mimo workshopů se žáci účastí modelových projekcí a diskusí s tvůrci dokumentárních filmů.

Pro žáky pravidelně připravujeme **soutěže a týmové projekty**. Literární soutěž je určena žákům středních škol a výtvarná soutěž především mladším žákům základních škol. Při organizaci těchto soutěží spolupracujeme s Českou televizí, Lidovými novinami nebo s týdeníkem RESPEKT.

Od roku 2005 organizujeme vždy v listopadu projekt **Příběhy bezpráví**, jehož cílem je přiblížit žákům českých škol prostřednictvím projekcí filmů a následných debat s pamětníky či historiky období komunistického Československa. V rámci projektu každoročně pořádáme i doprovodné výstavy. V roce 2007 se do Příběhů bezpráví zapojilo 590 škol.

V průběhu mezinárodního festivalu Jeden svět organizujeme **školní projekce** dokumentárních filmů věnovaných lidským právům. Součástí každé projekce je beseda s hostem, který je buď odborníkem na dané téma, nebo s ním má osobní zkušenost. V případě mladších žáků je místo hosta v sále přítomen zkušený moderátor.

Na **webových stránkách** projektu jsou umístěny synopse všech filmů a prezentace všech projektových materiálů. Všechny tištěné materiály jsou ke stažení [zde](#).

Všem pedagogům zapojeným do projektu je každý měsíc zaslán **elektronický věstník** s aktuálními informacemi (např. termíny seminářů, nabídky nových materiálů). Věstník nám zároveň slouží jako zpětná vazba.

V rámci projektu Jeden svět na školách realizujeme **sociologická šetření**. Na podzim roku 2007 jsme například zrealizovali rozsáhlé dotazníkové šetření zaměřené na postoje středoškoláků k různým sociálním či etnickým skupinám. Šetření se zúčastnilo 1685 respondentů mezi 12 až 19 lety.

Materiály projektu jsou využívány i na **vysokých školách**, a to v rámci různých studijních oborů (např. mezinárodní studia, antropologie). Na pedagogických fakultách s nimi studenti pracují na seminářích didaktiky.

O projekt Jeden svět na školách je velký zájem i v **zahraničí**. Spolupracujeme se zahraničními organizacemi, kterým předáváme své know-how. V současné době jsou projektové aktivity realizovány na Slovensku, v Maďarsku, Polsku a Estonsku.

Přehled projektových sad

Lidská práva (ZŠ, SŠ, VŠ)

- krizové oblasti, rasismus, Romové, lidé v pasti, rozvojová spolupráce, vyrovnání s minulostí
- 34 filmů na VHS, příručka pro pedagogy

Průřezová témata ZŠ (ZŠ, VŠ)

- Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Environmentální výchova, Mediální výchova
- 24 filmů na DVD, příručka pro pedagogy

Sociální spoty (ZŠ, SŠ, VŠ)

- ekologie, lidská práva, děti v ohrožení, zaostřeno na ženy, globální problémy, závislosti, bezpečnost na silnicích, rasismus
- 61 spotů na DVD, metodika pro pedagogy je součástí DVD

Next Generation^{EU} (SŠ, VŠ)

- život mladých lidí v Evropě, rasismus, lidská práva, demokracie, aktivní občanský postoj, AIDS
- 3 filmy na DVD, příručka pro pedagogy

Rovné příležitosti (SŠ, VŠ)

- diskriminace na základě pohlaví, etnického nebo rasového původu, věku, sexuální orientace, zdravotního postižení, náboženského vyznání nebo víry
- 6 filmů na DVD, příručka pro pedagogy

Svět dětí (ZŠ, VŠ)

- přijímání jinakosti, šikana, dospívání, dětská práce, život v nejchudších zemích světa, sexuální orientace, hledání sebe sama, nemoc, pomoc druhému, jiné kultury, rodina
- 18 filmů na VHS, příručka pro pedagogy, pracovní listy pro žáky

Jsme, jací jsme (ZŠ, VŠ)

- přijímání jinakosti, rodina, zdravotní handicap, péče o druhé, mentální postižení, život v nové zemi
- 4 filmy na DVD, pracovní listy pro žáky

Dětská práce (ZŠ, VŠ)

- dětská práva, globalizace, chudoba, život v nejchudších zemích světa
- 3 filmy na DVD, příručka pro pedagogy

Být v obraze (SŠ, VŠ)

- média, propaganda, manipulace, konstrukce mediálních sdělení, zpravodajství, reklama, zábavní průmysl
- 15 lekcí na DVD, příručka pro pedagogy

Drogy (ZŠ, SŠ, VŠ, mimoškolní zařízení)

- příběhy dětí a mladých lidí závislých na drogách: závislost, prevence, léčba a terapie, dopad závislosti na rodinné vztahy, patologické jevy spojené s užíváním drog
- 6 filmů na DVD

Československé dějiny (ZŠ, SŠ, VŠ)

- vznik první republiky, Mnichov, nacistická okupace, holocaust, odsun sudetských Němců, období stalinismu, osudy politických vězňů, pražské jaro, období normalizace, působení disidentů a jejich pronásledování, běžný život v ČSSR, sametová revoluce
- 31 filmů na VHS či DVD

Příběhy bezpráví – z vězeňských spisů (ZŠ, SŠ, VŠ)

- osudy 62 politických vězňů komunistického Československa
- publikace

Ohlasy na projekt

„Projekt představuje nabídku toho, co mi v práci zoufale chybělo: možnost zorientovat se v událostech, které média nedokáží zpřístupnit tak, abych si mohla věci ujasnit a hlavně o nich pak se studenty diskutovat. Filmy jsou navíc citově velmi působivé, a tak se nemůže stát, že by někdo z hodin odcházel „nedotknutý“.“

Vlasta Vyčichlová, pedagožka, SOŠT, OU a U, Liberec

„Mám ráda filmy a hodně s nimi pracuji v běžné výuce. Přednosti dokumentu jsou zjevné – názornost, emocionální působivost, erudovaný komentář. Studenti slyší někoho jiného

než „uču“.

Monika Stehlíková, pedagožka, Gymnázium Plzeň

„Konkrétní „hluboký lidský příběh“ zpracovaný formou dokumentárního filmu může zapůsobit mnohem více než stovky slov.“

Helena Koubková, pedagožka, SPŠ strojnická, SOU strojírenské a Učiliště, Plzeň

„Potom, co jsem viděl filmy, chci vědět další věci a není mi jedno, co se okolo děje. Víc čtu knížky, hledám na internetu a čtu v novinách.“

Martin Metelka, žák 7. ročníku 21. ZŠ v Plzni

Kontakt:

Karel Strachota, ředitel projektu

tel.: 226 200 432, e-mail: karel.strachota@jedensvet.cz

další informace: www.jedensvetnaskolach.cz

Použitá literatura a zdroje:

www.jedensvetnaskolach.cz

